PHILIPPE THITO
ANNA SARVIRA

HET MEISJE DAT HAAR OGEN OPENHIELD

HET MEISJE DAT HAAR OGEN OPENHIELD

"Kijk uit, je trapt er bijna op!" roept Zita.

Thomas vertraagt en kijkt op vanaf zijn smartphone.

"Wat? Wat is er?"

"Je trapte bijna op die arme slak, zeg! Kijk uit waar je loopt!"

Gelukkig zag Zita het arme diertje, anders was het tot moes vertrappeld.

Daarom noemen ze haar ***"Zita Ziet-Alles"***. Niet alleen omdat ze grote blauwe ogen heeft, maar vooral omdat ze aandacht heeft voor alles om haar heen.

Ze heeft de gave om dingen te zien die andere mensen niet opmerken.

Zita is 10 jaar oud. Ze woont in een klein stadje in België.

Die ochtend is ze op weg naar school met haar oudere broer Thomas.

Terwijl hij door zijn telefoon loopt te scrollen, onderbreekt Zita hem om de haverklap.

"Hé, ik heb net een klavertje vier gevonden."

"Kijk, deze wolk heeft de vorm van een olifant!"

"Heb je die hond gezien? Hij lijkt echt op zijn baasje!"

Thomas mompelt: ***"Wow zus, jij die alles opmerkt, zie je dan niet dat ik bezig ben?"***

Zita haalt haar schouders op. Waarom zijn grote broers altijd zo humeurig?

Op school aangekomen gaat Zita bij haar beste vriendinnen staan.

"Hallo, hoe gaat het, girls? Hé Julie, heb je je paardenstaart ingekort?"

"Het is duidelijk dat 'Zita Ziet-Alles' alles opmerkt!"

5

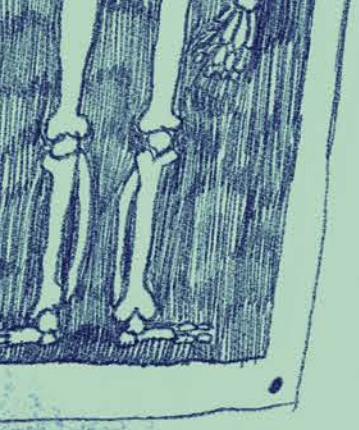

De lerares komt de klas binnen.

"Kinderen, we hebben een nieuwe leerling in de klas. Haar naam is Sofia. Nederlands is niet haar hoofdtaal, dus ik reken erop dat jullie haar een warm welkom geven."

"Sofia, er is een plaats naast Emma."

Sofia, die wat verlegen is, gaat in stilte zitten.

Ze is bleek en ziet er uitgeput uit.

De hele dag zegt ze geen woord.

En hoe meer tijd er voorbijgaat, hoe meer moeite ze lijkt te hebben om zich te concentreren.

Als de bel gaat voor het einde van de les, springt ze op omdat ze bijna was ingedommeld.

Ze pakt haar spullen en verlaat haastig het klaslokaal.

Zita ziet haar naar haar moeder rennen, die voor het hek staat te wachten.

Ze springt in haar armen, terwijl haar moeder door haar haar strijkt om 'r te kalmeren als het ware.

"Ik zou me schamen als mijn moeder dit doet waar iedereen bij is!" zegt een leerling.

Zita antwoordt niet. Ze dacht dat ze waarschijnlijk hetzelfde zou doen na een eerste dag op een nieuwe school waar ze niemand kent.

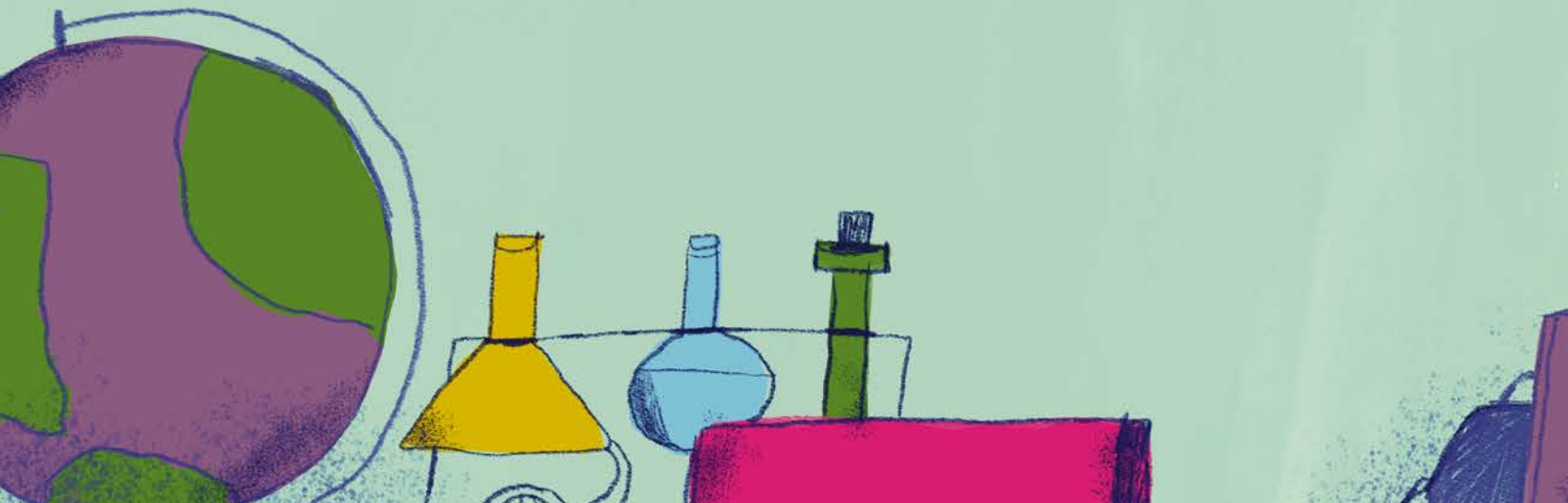

De eerste paar dagen hebben de andere kinderen aandacht voor Sofia, maar na een week, als ze nauwelijks praat en in een hoekje blijft zitten tijdens de pauze, verliezen ze uiteindelijk hun interesse. De enige keren dat ze aandacht aan haar besteden, is als ze tijdens de les in slaap valt en haar uitlachen.

"Hé 'Zita Ziet-Alles' Sofia hier is jouw tegenpool! Jij hebt altijd je ogen open en zij heeft altijd haar ogen dicht! Zij is 'Sofia Ziet-Niks'!"

Zita haalt haar schouders op.

Ze weet dat we ons niet mogen verkijken op hoe dingen lijken. Als we de moeite nemen om interesse in anderen te tonen, begrijpen we beter waarom ze zich zus of zo gedragen.

Ze zou graag wat meer met Sofia babbelen, maar ze heeft het gevoel dat haar nieuwe klasgenoot wat tijd nodig heeft om aan haar nieuwe school te wennen.

Zita heeft gehoord dat Sofia uit Oekraïne komt en dat daar oorlog is.

Ze heeft beelden gezien op televisie.

Ze vindt het onvoorstelbaar dat een paar honderd kilometer hiervandaan bommen vallen op steden die op de hare lijken. Ze beseft dat ze daar geboren had kunnen worden... en dat het leven oneerlijk kan zijn.

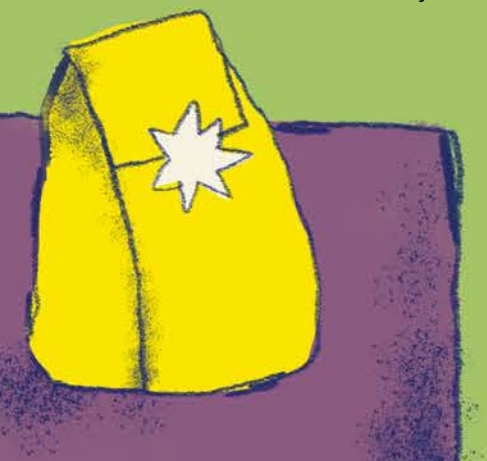

Zita is erg opgewonden. Vandaag is de jaarlijkse kermis in de stad en dat vindt ze geweldig.

"Papa, gaan we vandaag naar de kermis? Alsjeblieft, alsjeblieft!!! Je hebt me beloofd dat we zouden gaan!"

"Vraag dit aan je mama, ik heb het druk! Ach, waar zijn mijn autosleutels? Dit gebeurt telkens als ik al te laat ben!"

Zita antwoordt met een glimlach: *"Ik heb ze ergens gezien. Als ik het zeg, gaan we dan vanavond naar de kermis?"*

"Zita, ik heb geen tijd voor spelletjes. Ik heb haast! Waar zijn ze?"

"Ik neem dat voor een 'ja' aan de kermis dus... Ze zitten al in je rugzak. Ik zag dat je ze er gisteravond in stopte toen je thuiskwam van je werk."

"Oh ja, da's waar! BEDANKT! Tot straks, ik ben weg!"

"Ja papa, tot straks... om samen naar de kermis te gaan!"

Zita is niet alleen erg opmerkzaam, ze weet ook heel goed wat ze wil.

Het lijkt wel of de hele stad op de kermis is.

Zita weet niet waar ze heen moet.

Ze opent haar ogen nog wijder dan normaal, alsof ze alles om zich heen in zich op wil nemen: de knipperlichten van de attracties, de felle kleuren van de snoepwinkels, de glimlach van de kleine kinderen in de draaimolen, de angstige blik van mensen in de achtbaan...

Ze wijst naar de enge figuren op de voorkant van de spooktrein.

"Mam, kijk eens naar de heks! Ze lijkt op tante Leen!"

"Mmm, het is niet erg lief om dat te zeggen, maar ik moet toegeven dat je er niet helemaal naast zit" antwoordt zijn moeder. Thomas stikt bijna in zijn suikerspin.

"Hé, kijk, da's Sofia daar met haar moeder!"

Zita vindt het een goede gelegenheid om haar wat beter te leren kennen, aangezien het hier veel cooler is dan op school.

"Kom! Ik zal haar aan je voorstellen. Ze is een nieuwe leerlinge. Ze komt uit Oekraïne."

Zita's ouders kijken elkaar veelbetekenend aan.

"Ja, laten we dag gaan zeggen," zegt haar moeder. ***"Ze kennen vast niet veel mensen in deze stad."***

Sofia is eerst verbaasd als ze Zita en haar familie ziet, daarna licht haar gezicht op met een verlegen glimlach.

Van alle leerlingen is Zita haar favoriet, ook al praten ze niet veel met elkaar. Ze is de enige die haar niet uitlacht als ze wegdommelt in de klas of als ze een vraag niet helemaal snapt. Bovendien is ze de enige die net als haar een bijnaam heeft.

De ouders stellen zich aan de moeder voor en beginnen een gesprek waar Zita door het lawaai niets van oppikt.

"Zullen we pannenkoeken gaan eten?" zegt haar vader. ***"Ik trakteer!"***

Het voorstel lijkt de hele groep te verblijden.

Onderweg lijkt Sofia te schrikken van de menigte. Ze blijft zich vasthouden aan haar moeders hand.

"Je zult zien, de pannenkoeken zijn heerlijk. De uitbater van het kraampje is een oude vriend. We krijgen meer chocolade dan de andere klanten!"

PIZZ
50

't Is waar, de pannenkoeken smaken heerlijk. En zoals verwacht was de man niet zuinig met chocolade.

Plotseling klinkt er een explosie in de buurt.

Sofia springt op en haar pannenkoek valt op de grond.

"Het vuurwerk is begonnen," zegt Thomas.

En inderdaad, de vuurpijlen worden gelanceerd en verlichten de hemel met een oorverdovend lawaai.

Zita ziet Sofia trillend tegen haar moeder aan kruipen.

Haar moeder zegt tegen Zita's ouders: ***"Heel erg bedankt voor de pannenkoeken. Het is lang geleden dat we nog zoiets lekkers hebben gegeten! Ik ben echt blij jullie ontmoet te hebben. Ik hoop dat we elkaar snel weer zien, maar nu moeten we naar huis. Het spijt me. Het is laat en Sofia is moe."***

En voordat ze nog een antwoord kunnen geven, zijn Sofia en haar moeder heel snel weg.

De volgende dag op school merkt Zita dat Sofia niet aanwezig is.

Is ze ziek?

Zita blijft maar denken aan gisteravond.

Over hoe bang Sofia was toen het vuurwerk begon. Haar kleine lichaam trillend in haar moeders armen. Hun haastige vertrek terwijl iedereen aan het genieten was.

En plotseling begrijpt ze het.

Na lang nadenken beseft Zita dat Sofia haar steun nodig heeft en ze besluit haar op te zoeken. Maar hoe weet ze waar ze woont? Zita raapt haar moed bijeen en doet iets wat ze zich nooit had kunnen voorstellen: ze gaat naar de secretaresse van haar school toe. Die zou misschien kunnen helpen, maar ze ziet er erg streng uit. Niemand heeft haar ooit zien lachen.

Zita haalt diep adem en klopt op de deur van haar kantoor.

"Hallo mevrouw... ik zou graag wat informatie willen, alstublieft."

De vrouw kijkt haar wantrouwend aan.

Zita gaat verder: ***"Sofia, de nieuwe leerlinge uit Oekraïne, was vandaag niet op school. Ik wil haar graag de notities brengen die ik vandaag tijdens de les heb gemaakt. Maar ik heb haar adres niet. Kunt u het mij geven, alstublieft?"***

Normaal zou de secretaresse niet meteen zo'n informatie geven, maar Zita lijkt het goed te bedoelen, en Sofia is het zeker waard om voor te zorgen. Dus geeft ze haar een stuk papier waarop ze alle nodige informatie heeft geschreven. Zonder glimlach, natuurlijk.

"Heel erg bedankt, mevrouw! En nu ik toch bezig ben, ik zie dat het rode lampje op uw kopieermachine knippert. U moet waarschijnlijk het inktpatroon vervangen."

De secretaresse draait zich om om de machine te onderzoeken en gromt een bedankje.

Zita komt aan voor een groot grijs gebouw.

Er is maar één deurbel en daar drukt ze op.

Een man doet de deur open.

"Voor wat is 't?"

"Ik kom mijn vriendin Sofia bezoeken. Ze woont hier met haar moeder."

"Haar achternaam?"

Zita overhandigt hem een papiertje waarop die gekrabbeld staat.

De man controleert een lijst die aan de muur hangt.

"Vierde verdieping. Kamer 412."

Zita neemt de trap omdat er geen lift is.

Ze klopt. De deur gaat open.

"Oh, dag Zita! Wat een verrassing!" zegt de moeder een beetje beschaamd.

"Hallo mevrouw, ik wilde zien of alles oké was met Sofia."

"Ze heeft vannacht heel slecht geslapen. Op dit moment is ze op het speelterrein achter het gebouw. Je kunt naar haar toe gaan als je wilt."

Zita merkt meteen hoe klein de kamer is.

Er zijn twee matrassen, een tafel en twee stoelen. In een hoek staat een plank, een koelkast, een microgolfoven, een klein fornuis en een groene plant als enige decoratie.

De moeder leest haar gedachten want ze zegt: ***"Ja, het is hier heel klein. Weet je, vroeger woonden we in een groot huis met een prachtige tuin."***

Ze draait haar hoofd weg, maar Zita heeft tijd gehad om een kleine traan in haar ooghoek op te merken.

"Hé Sofia. Hoe gaat het met je?"

Sofia zit alleen op een oude schommel.

"Zita? Wat doe jij hier?"

"Ik wilde je zien. Je was gisteren zo snel weg."

"Ja, ik weet het. Ik ben soms raar."

Zita gaat op de andere schommel zitten.

"Nee, jij bent niet raar. Wat jij doormaakt, dat is raar."

Sofia kijkt haar aan.

"Ik ben zo bang."

"Je hoeft niet meer bang te zijn. Hier ben je veilig."

"Ja, dat weet ik. Maar mijn vader is nog steeds daar. Mama en ik zijn op een ochtend vertrokken met maar twee koffers. Papa is niet met ons meegegaan. Hij vertelde me dat hij over ons huis moest waken, maar ik weet dat hij moest blijven om de stad te verdedigen, mocht die ooit aangevallen worden. Ik luisterde een discussie af die hij met mama had."

"Heb je iets van hem gehoord?"

"Ja, hij belt ons elke dag, maar zodra hij ophangt, word ik weer ongerust."

Zita weet niet wat ze moet zeggen.

De enige woorden die moeizaam uit haar mond komen zijn *"Ik begrijp het".*

Sofia vertrouwt Zita toe dat ze 's nachts vaak geen oog dicht kan doen.

Ze is bang om in slaap te vallen omdat ze verschrikkelijke nachtmerries heeft.

Ze hoort het angstaanjagende geluid van sirenes die de inwoners waarschuwen voor een nakend bombardement.

Ze ziet flitsen van explosies.

Ze stelt zich haar gewonde vader voor.

Of nog erger.

Zita weet nu waarom Sofia's ogen er overdag zo moe uitzien.

Thuis kan Zita niet stoppen met nadenken over wat Sofia haar allemaal heeft verteld. Ze is te aangedaan om het allemaal voor zichzelf te houden, dus vraagt ze de mening van haar moeder. Samen zetten ze de computer aan en typen ze:

"Hoe help je een kind dat oorlog heeft meegemaakt?"

Zo beseft Zita dat de oorlog in Oekraïne slechts een van de vele conflicten is die overal ter wereld slachtoffers maken, onder wie vele kinderen. Ze leert ook dat mensen die oorlog meemaken vaak last hebben van zogenaamde posttraumatische stress. Deze soort stress wordt voortgebracht door traumatische gebeurtenissen zoals bombardementen, schietpartijen of het zien van iemand die gewond is geraakt. De stress wordt erger door het constante luchtalarm, het schuilen in schuilkelders en de druk van afschuwelijk nieuws.

Geen wonder dat mensen, vooral kinderen, angstig zijn, opgeschrikt worden en nachtmerries krijgen. Ze proberen ook elke herinnering aan wat ze hebben meegemaakt te vermijden. Het is te pijnlijk voor hen om te denken aan wat er allemaal is gebeurd.

Ze leest dat je iemand die door de oorlog is getroffen, een veilig gevoel moet geven. Wat heel belangrijk is, is dat je bereid bent om te luisteren, en niet dwingt om te spreken. Zita leert ook dat kinderen het ongelooflijke vermogen hebben om te herstellen; ze hebben alleen steun nodig en iemand die ze in vertrouwen kunnen nemen.

Ze heeft het gevoel dat ze weet wat ze voor Sofia moet doen, te beginnen met haar klasgenoten te vertellen dat ze meer begrip moeten tonen.

Dat is het minste wat ze voor haar Oekraïense vriendin kan doen.

Want nu kan ze zeggen dat Sofia haar vriendin is.

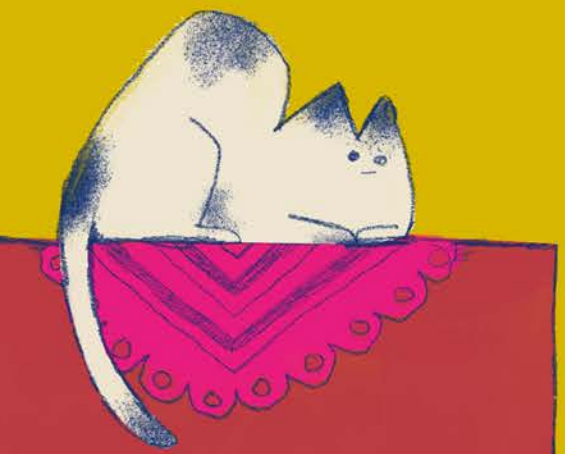

Misschien ken jij ook wel mensen in je omgeving die de oorlog ontvlucht zijn.

Houd je ogen open want ze hebben erkenning en steun nodig.

(Ver)oordeel niet te snel, maar probeer hen te begrijpen, je weet namelijk niet wat ze hebben meegemaakt.

Luister naar hen en moedig de mensen om hen heen aan om hetzelfde te doen.

Kom tussenbeide als je ziet dat een klasgenoot hen lastigvalt of geen respect toont.

Onthoud dat je met één vriendelijke en zorgzame daad soms iemands leven kan veranderen.

IK HOU MIJN OGEN OPEN

De Europese Commissie is niet aansprakelijk voor de gevolgen die voortvloeien uit hergebruik van deze publicatie.

Luxemburg: Bureau voor publicaties van de Europese Unie, 2023
© Europese Unie, 2023

Het beleid ten aanzien van hergebruik van documenten van de Europese Commissie is vastgelegd in Besluit 2011/833/EU (PB L 330 van 14.12.2011, blz. 39).

Voor gebruik of overname van foto's of andere materialen die niet onder het auteursrecht van de Europese Unie vallen, moet u rechtstreeks toestemming vragen aan de houders van het desbetreffende auteursrecht.

Print	ISBN 978-92-68-06097-1	doi: 10.2838/08739	DS-05-23-277-NL-C
PDF	ISBN 978-92-68-06092-6	doi: 10.2838/147336	DS-05-23-277-NL-N

DS-05-23-277-NL-N

Alert zijn kan een groot verschil maken... en leiden tot een prachtige vriendschap. Dit zien we door het pakkende verhaal van Zita en Sofia.

Auteur: Philippe Thito
Illustraties: Anna Sarvira
Vertalingen: Niels Barrezeele

Bureau voor publicaties
van de Europese Unie

ISBN 978-92-68-06092-6